

Sygn. akt III U 430/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2021r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Danuta Poniatowska
Protokolant:	Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 października 2021r. w Suwałkach

sprawy **M. D.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość świadczenia i o ustalenie wysokości kapitału początkowego

w związku z odwołaniem M. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 15 czerwca 2021 r. znak (...)

z dnia 11 czerwca 2021 znak (...)

i z dnia 17 sierpnia 2021 r. znak (...)

oddala odwołania od wszystkich decyzji.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. **decyzją z 15.06.2021** roku, wydaną na podstawie przepisów art. 24 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.) przyznał M. D. emeryturę od 18.05.2021 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wysokość świadczenia została ustalona w myśl przepisów art. 25 i 26 w/w ustawy.

W odwołaniu od tej decyzji M. D. domagała się jej zmiany i uwzględnienia przy obliczaniu kapitału początkowego składek odprowadzonych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał podstawy skarżonej decyzji. Organ rentowy wskazał, że decyzja będzie podlegała weryfikacji, w związku z ponownym przeliczeniem kapitału początkowego, po potwierdzeniu okresu ubezpieczenia w Stowarzyszeniu (...) od 1.02.1998 r. do 31.12.1998r.

Decyzją z 11.06.2021 r., wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ustalił M. D. wartość kapitału początkowego na dzień 1.01.1999 r. w wysokości (...)zł.

Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego w myśl przepisów art.

174 w/w ustawy uwzględniono przeciętną podstawę wymiaru składek z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. z lat 1989-1998 (lata 1989-1992 jako „zerowe”) Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 95,41 %. Uwzględniono 5 lat 2 miesiące i 22 dni okresów składkowych i 1 miesiąc i 15 dni okresów nieskładkowych .

Do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględniono okresu zatrudnienia w (...)od 2.03.1992 r. do 31.12.1992 r. , ponieważ w świadectwie pracy z 31.05.1994 r. brak informacji o okresach zwolnień lekarskich oraz brak zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7. Nie zaliczono również okresu pracy w Stowarzyszeniu (...) od

1.02.1998 r. do 31.12.1998 r.

W odwołaniu od tej decyzji M. D. domagała się jej zmiany i uwzględnienia przy obliczaniu kapitału początkowego pominiętych okresów zatrudnienia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał podstawy skarżonej decyzji. Organ rentowy wskazał, że decyzja będzie podlegała weryfikacji, w związku z ponownym przeliczeniem kapitału początkowego, po potwierdzeniu okresu ubezpieczenia w Stowarzyszeniu (...) od 1.02.1998 r. do 31.12.1998 r.

Decyzją z 17.08.2021 r. wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2021 r., poz. 291 ze zm.), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ponownie ustalił wartość kapitału początkowego M. D. na dzień 1.01.1999 r. w wysokości(...).

w związku z przedłożeniem zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7 ze Stowarzyszenia (...) za rok 1998 oraz z (...)za rok 1992.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego w myśl przepisów art. 174 przyjęto wynagrodzenie z kolejnych 10 lat kalendarzowych tj. z lat 1989- 1998 (za lata 1989-1991 wynagrodzenie „zerowe”). Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 101,84%. Uwzględniono 6 lat 11 miesięcy i 13 dni okresów składkowych oraz 6 lat 1 miesiąc i 26 dni okresów nieskładkowych. Zaliczono okres pracy w (...) od 2.03.1992 r. do 31.12.1992 r. oraz w Stowarzyszeniu (...) od 1.02.1998 r. do 31.12.1998 r.

Organ rentowy do wyliczenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresu nauki w szkole wyższej, ponieważ wnioskodawczyni nie przedłożyła zaświadczenia potwierdzającego ten okres. Ponadto do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego nie zastosował przepisu art. 174 w zw. z art. 17 ust.3 w/w ustawy tj. z faktycznego okresu ubezpieczenia, ponieważ odwołująca nie korzystała z urlopu wychowawczego. W trakcie urodzenia dzieci nie pozostawała w zatrudnieniu.

W odwołaniu od tej decyzji M. D. domagała się jej zmiany i uwzględnienia przy obliczaniu kapitału początkowego wynagrodzeń z faktycznego okresu podlegania ubezpieczeniu, tj. z lat 1992-1998.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał podstawy skarżonej decyzji. Wnosił o łączne rozpoznanie odwołań od kolejnych decyzji M. D..

Odwołania M. D. od wskazanych powyżej decyzji zostały połączone do wspólnego rozpoznania.

Sąd ustalił, co następuje:

M. D. (ur. (...)) wystąpiła z wnioskiem o emeryturę (...).r. Do wniosku dołączyła świadectwa pracy dokumentujące zatrudnienie:

1. od 16.11.1987 r. do 31.01.1988 r. w Szkole Podstawowej nr (...) w B. (zaświadczenie k. 17 akt rentowych i karta wynagrodzeń k. 16);
2. od 29.07.1988 r. do 19.08.1988 r. w Wojewódzkim (...)w S. (k. 9-10 akt rentowych + umowa o pracę i aneks do niej k.25-26);
3. od 2.03.1992 r. do 31.05.1994 r. w (...) (k.11 oraz 28-29 akt rentowych + zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu dot. lat 1993 i 1994 k.18 + wykaz wypłaconych zasiłków k. 19);
4. od 1.06.1994 r. do 31.01.1998 r. w Fundacji (...) w S. (k.12-13 akt rentowych + zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za cały okres k.20);
5. od 1.09.2000 r. do 4.10.2000 r. w (...) (k.14 akt rentowych + zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za ten okres k.21-22);
6. od 1.02.1998 r. do 28.05.2021 r. w Stowarzyszeniu (...) z siedzibą w S. (k. 32 akt rentowych);
7. od 1.09.2012 r. do 28.05.2021 r. w Stowarzyszeniu (...) z siedziba w S. (k. 31 akt rentowych).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 15.06.2021 roku, wydaną na podstawie przepisów art. 24 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.) przyznał M. D. emeryturę od 18.05.2021 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wysokość świadczenia została ustalona w myśl przepisów art. 25 i 26 w/w ustawy.

Decyzję o przyznaniu emerytury poprzedziła decyzja z 11.06.2021 r. o ustaleniu M. D. kapitału początkowego. Następnie po uzupełnieniu dokumentów organ rentowy wydał 17.08.2021 r. kolejną decyzję o ustaleniu wysokości kapitału początkowego. Wszystkie wymienione decyzje zostały zaskarżone przez M. D..

Kolejną decyzją z 18.08.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przeliczył M. D. emeryturę od (...)r. tj. od daty nabycia uprawnień do emerytury. Wysokość świadczenia została ustalona w myśl przepisów art. 25 i 26 w/w ustawy. Decyzja ta nie została zaskarżona.

Zaskarżoną decyzją z 17.08.2021 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ponownie ustalił wartość kapitału początkowego M. D. na dzień 1.01.1999 r. w wysokości (...) zł. w związku z przedłożeniem zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7 ze Stowarzyszenia (...) za rok 1998 oraz z (...)za rok 1992. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego w myśl przepisów art. 174 przyjęto wynagrodzenie z kolejnych 10 lat kalendarzowych tj. z lat 1989- 1998 (za lata 1989-1991 wynagrodzenie „zerowe”). Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 101,84%. Uwzględniono 6 lat 11 miesięcy i 13 dni okresów składkowych oraz 6 lat 1 miesiąc i 26 dni okresów nieskładkowych (w tym 6 lat okresu sprawowania opieki nad dziećmi). Zaliczono okres pracy w (...)od 2.03.1992 r. do 31.12.1992 r. oraz w Stowarzyszeniu (...) od 1.02.1998 r. do 31.12.1998 r.

Organ rentowy do wyliczenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresu nauki w szkole wyższej, ponieważ wnioskodawczyni nie przedłożyła zaświadczenia potwierdzającego ten okres. Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego nie zastosowano przepisu art. 174 w zw. z art. 17 ust.3 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.), tj. z faktycznego okresu ubezpieczenia, ponieważ odwołująca nie korzystała z urlopu wychowawczego . W trakcie urodzenia dzieci (K. N. ur. (...), M. ur. (...), F. ur. (...)) nie pozostawała w zatrudnieniu.

Wnioskodawczyni przyznała, że nie przedłożyła zaświadczenia dotyczącego okresu nauki w szkole wyższej i w najbliższym czasie złoży to zaświadczenie do ZUS. Sporny pozostał w zasadzie jedynie okres wychowywania dzieci.

Sąd zważył, co następuje:

Przepis art. 174 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi, że podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych jest wybierany z okresu od dnia 1.1.1980 r. do dnia 31.12.1998 r. Odesłanie do wymienionych przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent. Ogólne zasady ustalania tej podstawy uregulowane są w art. 15 ust. 1, zgodnie z którym podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę. Prawo wyboru okresu kolejnych 10 lat kalendarzowych ograniczone jest w przypadku ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego do lat 1980-1998. Zainteresowanemu pozostawiony jest wybór okresu, z którego podstawa wymiaru składek przyjmowana jest do podstawy wymiaru kapitału początkowego, tylko w granicach określonych powołanymi przepisami, co oznacza, że okres ten nie może być ani dłuższy, ani krótszy niż 10 lat i że z tego dziesięcioletniego okresu nie mogą być wyłączone żadne okresy. W szczególności nie są wyłączone okresy, w których zainteresowany nie podległ ubezpieczeniu społecznemu i w związku z tym nie osiągał dochodów, które mogłyby stanowić podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Wynika to z regulacji zawartej w art. 16 ust. 1, który stanowi, że przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu. Jeżeli w okresie ostatnich 20 lat występowały przerwy w ubezpieczeniu, zainteresowany, chcąc osiągnąć najkorzystniejszy wskaźnik podstawy wymiaru, może wybrać taki okres kolejnych 10 lat, w którym przerwy były najkrótsze.

Wyjątki od tej ogólnej zasady określone są w art. 17 ust. 1 i 3. Pierwszy z tych przepisów stanowi, że jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru renty w myśl art. 15 ust. 1 dla ubezpieczonego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 pkt 1-4, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się podstawę wymiaru składek za okres faktycznego podlegania ubezpieczeniu. Ubezpieczeni, o których mowa w art. 58 ust. 1 pkt 1-4, są to osoby, które w dacie upływu ostatniego dwudziestolecia miały nie więcej niż 30 lat. W stosunku do takich osób ustawodawca zakłada, że okres ubezpieczenia od momentu, w którym mogły podjąć zatrudnienie lub inną działalność podlegającą ubezpieczeniu, może być ze względu na ich wiek krótszy niż 10 lat. Osoby, które mogły zacząć podlegać ubezpieczeniu później niż 10 lat wstecz przed upływem ostatniego dwudziestolecia, nie mają możliwości wyboru kolejnych 10 lat kalendarzowych. Zawarte w omawianym przepisie zastrzeżenie, że stosuje się go do ubezpieczonych, którym nie można ustalić podstawy wymiaru na zasadach ogólnych, nie odnosi się do osób, które z różnych przyczyn w kolejnych dziesięciu latach miały przerwy w ubezpieczeniu i ich okres faktycznego podlegania ubezpieczeniu był krótszy niż 10 lat. W stosunku do takich osób można bowiem ustalić podstawę wymiaru na zasadach określonych w art. 15 ust. 1 przy zastosowaniu art. 16. Przepis art. 17 ust. 1 ma zastosowanie do osób, których okres podlegania ubezpieczeniu nie mógł obejmować przynajmniej 10 lat. Dotyczy więc osób, które w dniu 31.12.1998 r. miały nie więcej niż 30 lat i to tylko tych, których okres podlegania ubezpieczeniu jest krótszy niż 10 lat.

Na podstawie art. 17 ust. 3 omówione wyżej zasady stosuje się odpowiednio, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru renty w myśl art. 15 ust. 1 dla ubezpieczonego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 pkt 5, z powodu pełnienia zastępczej służby wojskowej, odbywania czynnej służby wojskowej albo korzystania z urlopu wychowawczego. Ubezpieczonym, o którym mowa w art. 58 ust. 1 pkt 5 jest osoba, która w dniu upływu ostatniego dwudziestolecia, miała więcej niż 30 lat. Przepis ma zastosowanie do osób, których okres ubezpieczenia musiał być krótszy niż 10 lat nie ze względu na wiek, lecz ze względu na niezależne od nich przeszkody - pełnienie zastępczej lub czynnej służby wojskowej albo korzystanie z urlopu wychowawczego. Także w stosunku do tych osób przy ustalaniu podstawy wymiaru uwzględnia się okres faktycznego podlegania ubezpieczeniu tylko wówczas, gdy nie jest możliwe ustalenie podstawy wymiaru na zasadach ogólnych, a więc nie do wszystkich osób, które kiedykolwiek odbywały czynną lub zastępczą służbę wojskową albo korzystały z urlopu wychowawczego.

Okres faktycznego podlegania ubezpieczeniu, o którym mowa w art. 17 ust. 1, obejmuje te lata, w których zainteresowany był objęty ubezpieczeniem, przy czym do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się podstawę wymiaru składek za cały okres ubezpieczenia, który nie jest nigdy dłuższy niż 10 lat, gdyż albo ubezpieczenie rozpoczęło się przed upływem 10 lat do dnia 31.12.1998 r. albo skończyło się przed tą datą (na przykład w razie korzystania z urlopu wychowawczego). W takim przypadku ubezpieczony nie ma już możliwości wyboru.

Skarżąca wskazuje, że w jej przypadku powinien mieć zastosowanie przepis art. 174 ust. 3 i ust. 3a w zw. z art. 17 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym:

1. Jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru renty w myśl art. 15 ust. 1 dla ubezpieczonego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 pkt 1-4, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się podstawę wymiaru składek za okres faktycznego podlegania ubezpieczeniu, z uwzględnieniem ust. 2 i 3. Przepis art. 15 ust. 3 stosuje się odpowiednio.(...)

3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru renty w myśl art. 15 ust. 1 dla ubezpieczonego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 pkt 5, z powodu pełnienia zastępczej służby wojskowej, odbywania czynnej służby wojskowej albo korzystania z urlopu wychowawczego.

3a. Przepis art. 17 ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru kapitału początkowego w myśl art. 15 ust. 1 dla ubezpieczonego urodzonego przed dniem 31 grudnia 1968 r. z powodu nauki w szkole wyższej, o której mowa w art. 7 pkt 9.

W odwołaniu skarżąca wskazuje, że studia wyższe rozpoczęła(...)r. i jeszcze przed ich ukończeniem - (...)r. - urodziła córkę K., następnie - (...)r. starszego syna - M., a po dwóch latach -(...)r. drugiego syna - F.. Pracę zawodową rozpoczęła 2.03.1992 roku. W jej ocenie powyższe okoliczności wskazują, że ze względu na studia, które ukończyła (...)r. i okresy sprawowania opieki nad dziećmi, nie mogła wykazać 10 lat podlegania ubezpieczeniu, w związku z tym nie ma obiektywnej możliwości ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego na zasadach ogólnych.

Rozważanie powyższego zagadnienia jest w niniejszej sprawie przedwczesne. Wnioskodawczyni wskazała, że złożyła do Dziekana Wydziału (...)w B. wniosek o wydanie zaświadczenia o ukończeniu studiów, które przedstawi niezwłocznie po otrzymaniu. Ponieważ będzie to nowy dowód w sprawie, organ rentowy będzie zobowiązany do zajęcia stanowiska po jego złożeniu.

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji wyroku.

Sędzia Danuta Poniatowska